

NLPP

för Herrljunga

Näringslivspolitiskt program

Per Florén

Antaget av kommunfullmäktige 2011-05-10 § 60

FOKUS
HERRLJUNGA

Innehållsförteckning

Sammanfattning av det näringslivspolitiska programmet	2
Hållbar utveckling av näringslivet	2
Företagandet vi vill se i Herrljunga kommun	2
Vad kan kommunen göra?	3
Hur kan kommunen åstadkomma detta?	3
Detta vill vi åstadkomma	4
Hållbar utveckling av näringslivet	4
Företag vi vill se i Herrljunga kommun	5
Vad kan kommunen göra?	6
Kommunens direkta bidrag	6
Attraktivitet – kommunens bidrag till inflyttning, återflyttning, pendling	6
Kommunens bidrag till infrastruktur i vid mening	7
Kommunens bidrag till näringslivsklimatet	7
Stärkt samarbete med aktörer som stöder den regionala näringslivsutvecklingen	8
Hur kan kommunen åstadkomma detta?	9
Bilaga: Om detta dokument	10
Kommunens uppdrag	10
Formellt beslut om att ta fram ett näringslivspolitiskt program	10
Så har programmet arbetats fram	10
Målgrupp	10
Relationer	10
Bakgrund och historik	11
SWOT – näringslivet i Herrljunga	11
Omvärldsanalys	12
Möjliga mätetal	13

Sammanfattning av det näringslivspolitiska programmet

På denna och nästa sida sammanfattas förslaget till näringslivspolitiskt program. På efterföljande sidor kan du ta del av det kompletta förslaget.

Näringslivet förändras i snabb takt. För att ersätta försvinnande företag och arbetstillfällen måste hela tiden nya företag komma till samtidigt som de etablerade företagen behöver växa och utvecklas, där så är möjligt.

Hållbar utveckling av näringslivet

Medvetenheten ökar om det allt mer akuta behoven av en näringslivsutveckling som har förutsättningar att vara uthållig generation efter generation. Ett vanligt sätt att sammanfatta detta synsätt är att tala om hållbar utveckling i tre dimensioner (se vidare sid 4):

- Ekonomisk hållbarhet
- Social hållbarhet
- Ekologisk hållbarhet

Företagandet vi vill se i Herrljunga kommun

För att uppnå en hållbar och positiv utveckling i hela Herrljunga kommun önskar vi se följande utveckling (se vidare sid 4-5):

- En allt starkare och mer konkurrenskraftig tillverkningsindustri
- Ett bredare och djupare utbud av handel och service till såväl företag som till konsument
- Ett allt mer utvecklat företagande baserat på jord och skog (gröna näringar)
- En fortsatt god utveckling inom logistik och transport
- En utveckling av turism och besöksnäring
- Ett fortsatt starkt små- och nyföretagande inom alla branscher

Alla dessa områden kan utvecklas genom:

- Utveckling av existerande företag
- Nystartade företag, startade både som avknoppningar av existerande företagare och av nya aktörer
- Inflyttning, etablering utifrån av nya aktörer

Vad kan kommunen göra?

Uppgiften för Herrljunga kommun är inte att starta och driva alla de företag som vi behöver i kommunen utan att skapa de rätta förutsättningarna. Detta kan kommunen bidra till på följande sätt (se vidare sid 6-8).

Direkt genom att:

- alla kommunala verksamheter som har kontakt med företag och företagare är snabba, effektiva och professionella.
- erbjuda effektiv och kvalitativ utbildning och kompetensutveckling till boende och arbetande i kommunen.
- säkerställa att det finns god tillgång på mark och lokaler för näringslivets behov.

Indirekt genom att:

- verka för en kommun som attraherar kompetenta och handlingskraftiga människor genom attraktivt boende, bra uppväxtmiljö för barnen, goda pendlingsmöjligheter etc.
- verka för en förbättrad infrastruktur i vid bemärkelse. Här ingår såväl vägar, järnvägar, kollektivtrafik som mobilnät, bredband och pålitlig elförsörjning.
- verka för ett bättre näringslivsklimat mellan företagen och mellan företag, kommun och regionala näringslivsresurser.
- marknadsföra kommunen och kommunens åtgärder genom olika kanaler.

Hur kan kommunen åstadkomma detta?

Hur kan Herrljunga kommun åstadkomma de förbättringar och den positiva utveckling som vi önskar? I huvudsak genom fortsatt och förstärkt arbete med (se vidare sid 9):

- det kommunala utvecklingsarbetet, bland annat dokumenterat i Utvecklingsplanen, inklusive uppföljning av resultatet av detta.
- kompetensutveckling av kommunens personal, t.ex. inom Lean-tänkande.
- extern och intern marknadsföring av kommunen, inklusive dess vision, mål och arbetet med att uppnå dessa.
- företag, företagareföreningar samt inte minst näringslivsbolaget Fokus Herrljunga AB.

Detta vill vi åstadkomma

Hållbar utveckling av näringslivet

Den historielösa och naiva syn på näringslivet som präglade stora delar av 1900-talet har bytts mot en medvetenhet om de allt mer akuta behoven av en näringslivsutveckling som har förutsättningar att fortsätta decennium efter decennium och därmed utgöra försörjning för både våra barn och barnbarn. Ett vanligt sätt att sammanfatta detta är att tala om hållbar utveckling i tre dimensioner:

- **Ekonomisk hållbarhet** – en utveckling som präglas av företag med ut hålliga affärsidéer som har långsiktig finansiering, en rimlig fördelning av ekonomiska tillgångar och ekonomisk makt
- **Social hållbarhet** – företagandet motverkar utslagning och utanförskap samt bidrar till att minska motsättningarna i samhället
- **Ekologisk hållbarhet** – naturens resurser används på ett ansvarsfullt och hållbart sätt som kan fortgå år efter år utan att utarma naturen.

För att detta skall uppfyllas bör de företag som startas eller flyttar in uppfylla så många av nedanstående kriterier som möjligt:

- Företaget skall **öka den ekologisk hållbarheten** i kommunen. Detta innebär att företag som bidrar till återvinning, hållbar energiutvinning etc. är attraktiva.
- Företaget skall **innebära ett långsiktigt värdeskapande** (inte bara spekulationer och uppblåsta värden som vissa riskkapitalbolag gör), ha en sund och anständig affärsmodell (inte t.ex. pyramidspel eller "Nigeria-brev") samt ha en sund och stabil ekonomi och finansiering.
- Företaget skall leda till att **fler kan försörja sig på en högre nivå** (högre lön, mer stimulerande arbetsuppgifter etc.) inom delregionen. Nya företag skall inte leda till att redan existerande företag tvingas dra ner personalen eller sänka lönerna.
- Företaget skall **gärna skapa arbetstillfällen för de grupper som har svårast att hitta arbete** (t.ex. nyanlända, ungdomar, etc)
- Företaget skall **öka kommuninnevånarnas livskvalitet** t.ex. genom att erbjuda intressanta arbeten, attraktiva handel/tjänster/produkter, upplevelser etc.
- Företaget skall gärna bidra till att **utveckla vår kommuns profilområden** ytterligare, t.ex. genom att tillföra kunskaper, tjänster, internationella kontaktnät etc.
- Företaget skall gärna bidra till att **stärka etablerade företag** vad gäller t.ex. marknad, lönsamhet, kontaktnät etc.
- Företaget skall gärna bidra till och **stärka nätverken** mellan företag och företagare i kommunen.

Företag vi vill se i Herrljunga kommun

För att närma oss det önskade näringslivet i kommunen vill vi i framtiden se följande utveckling vad gäller olika branscher och kategorier av företag:

- En allt starkare och mer konkurrenskraftig **tillverkningsindustri**
- Ett bredare och djupare utbud av **handel och service** med sikte på både konsument, företag och offentlig sektor (utifrån den efterfrågan och betalningsvilja som finns i kommunen)
- Ett allt mer utvecklat företagande baserat på **jord och skog** (gröna näringar)
- En fortsatt god utveckling inom **logistik och transport**
- En utveckling av **turism och besöksnäring**
- Ett fortsatt starkt **små- och nyföretagande** inom alla branscher

Alla dessa områden kan utvecklas genom:

- **Utveckling av existerande företag**
- **Nystartade företag**, startade både av existerande företagare och av nya aktörer
- **Inflyttning, etablering utifrån** av nya aktörer

Av dessa tre alternativ är det i första hand de två första som vi tror kommer att vara aktuella. Om inflyttning av företag kan åstadkommas är det självfallet positivt men erfarenheten visar att möjligheterna för en kommun av Herrljungas typ att attrahera nyetableringar är relativt liten.

KS 2013 88

Vad kan kommunen göra?

Herrljunga kommun verka både direkt genom sina egna beslut och sin egen verksamhet och indirekt genom argument, påtryckningar, samarbeten, marknadsföring, opinionsbildning etc. allt avsett att påverka beslutande organ i rätt riktning. Samtidigt måste vi vara medvetna om att det är mycket som kommunen *inte* kan göra eller besluta om. Så mycket viktigare då att vi gör det vi kan.

Kommunens direkta bidrag

Kommunen kan direkt bidra till en hållbar och positiv utveckling genom att:

- Bästa möjliga service i den kommunala handläggningen, lätt hitta rätt person, denna person är tillgänglig, beslutsärenden hanteras snabbt och korrekt, information sprids snabbt och effektivt etc.
- Konkurrenskraftiga kommunala avgifter.
- Korrekt, snabb och konstruktiv tillämpning av lagar och regelverk.
- Tillgång till kompetensutveckling för såväl boende, arbetskraft som ny-anlända som säkerställer tillgång till rätt kompetens, gärna i nära samarbete med högskolan.
- Tillgång till industrimark, fastigheter etc. som behövs för företagsutveckling, nyetablering etc. (Ett område som är aktuellt när detta dokument skrivs är t.ex. Vindkraftplanen.)
- Tillgång till attraktiva tomter och attraktiva lägenheter (t.ex. genom kommunens bostadsbolag).
- Sist men inte minst kan kommunen arbeta för att stärka såväl politikernas, kommuntjänstemäns som allmänhetens självkänsla. Stolta medborgare är en kommuns bästa marknadsföring.

För att lyckas med ovanstående är det av avgörande betydelse att både politiker och tjänstemän lägger sig vinn om hög kompetens samt snabb och effektiv hantering. Det blir också allt viktigare att berätta om vad som görs och hur det görs. Det räcker inte längre att vara bra, man måste se till att alla som behöver veta det har fått reda på det.

Attraktivitet – kommunens bidrag till inflyttning, återflyttning, pendling

För att kunna driva och utveckla företag i hela Herrljunga kommun är det avgörande att det går att rekrytera människor med rätt kompetens och erfarenhet. Dessa människor kan antingen pendla in, flytt in eller redan bo i kommunen. Här kan kommunen bidra genom att:

- Erbjudna attraktiva **uppväxtmiljöer** för barn och ungdomar med dagis, skola, gymnasium och ett rikt utbud av fritidsaktiviteter.

- Erbjudna attraktiva **livsmiljöer** för vuxna med t.ex. rikt kulturliv, brett utbud av föreningar, sport och idrott, ett stort urval av handel och service av olika slag, attraktiva tätortsmiljöer och en vacker landsbygd. etc.
- Bästa möjlighet för **pendling** såväl in som ut ur kommunen. Utanför kommunen är det framför allt till Vårgårda, Alingsås och Göteborg som är centrala men även Borås, Skövde och Jönköping etc. är viktiga.
- Ett brett och attraktivt utbud av **boende** i olika former.

Kommunens bidrag till infrastruktur i vid mening

Infrastruktur i vid mening är en viktig faktor när det gäller kommunens attraktivitet för både inflyttning och etablering. Här har kommunen begränsad möjlighet att påverka utvecklingen men måste ändå göra allt som är möjligt för att:

- Utveckla **tågförbindelserna** för pendlare och resande till och från kommunen.
Huvudansvarig: Västtrafik
- Utveckla **vägnätet** i kommunen, framför allt 181 till E20/Vårgårda och 183 mellan Herrljunga tätort och Ljung/Annelund.
Huvudansvarig: Trafikverket samt VGR
- Utveckla en funktionell **kollektivtrafik**.
Huvudansvarig: Västtrafik
- Förbättra **skyltning** av såväl samhället som industrier.
Huvudansvarig: Trafikverket
- Bygga ut ett fungerande nät av **cykelbanor**.
Huvudansvarig: Trafikverket ansvarar för genomfartsvägar, kommunen för lokala vägar i tätorterna.
- Verkar för nästa generations av **bredband**.
Huvudansvarig: Ekonomiska föreningar, kommunen samt kommunala bolag.
- Verka för förbättrad täckning för **mobiltelefoni**.
Huvudansvarig: Mobiltelefonoperatörerna
- Tillgång till attraktiva och funktionella **lokaler** för olika typer av verksamheter.
Huvudansvarig: Fastighetsägare (Jernhusen, lokala fastighetsägare, Herrljunga Bostäder etc.)

Kommunens bidrag till näringslivsklimatet

Inom ett antal områden kan kommunen, direkt och indirekt, verka för att göra förutsättningarna bättre för näringslivet i kommunen. Mycket av detta görs idag i nära samarbete med kommunens näringslivsbolag Fokus Herrljunga AB. Några exempel är:

Handwritten signatures: ZF, Jera, SL

- **Utveckling av nätverk mellan företagare** samt mellan företagare och politiker och tjänstemän i kommunen. Detta görs idag (år 2010) bland annat genom nätverkluncher, frukostar, studiebesök, politiker som gör företagsbesök etc.
- **Spridande av information** till nytta för företagen, framför allt genom månatliga nyhetsbrev via e-post och webbsida för företag (under utveckling).
- **Stöd och rådgivning till etablerade företag** och företagare.
- **Stöd och rådgivning till nyföretagande** genom utbildningar, stöd etc.
- Finansiering och bygge av lokaler för företagande
- Aktiviteter för att stödja nyetableringar
- Säkerställa att kommunala upphandlingar inte missgynnar lokala aktörer
- Driva företagande i skolan t.ex. genom UF (Ungt Företagande) samt genom att erbjuda utbildningar med tydlig företagarinriktning t.ex. entreprenörsprogram.
- LOV - ge möjlighet till företagande inom vård och omsorg i kommunen
- **Stärka självbilden** bland företagare och allmänhet vad gäller Herrljungas företag och företagande.

I framtiden kan man även tänka sig

- Strukturer för lokal finansiering av företagande
- **Marknadsföring** av Herrljunga kommun
- Verka för att fler av kommunens verksamheter läggs ut på entreprenad
- **Symbolprojekt** som visar på kommunens attraktivitet och framåtanda
- Utveckling av stationsområdet i vid bemärkelse
- Utveckling av nya attraktiva områden för boende, t.ex. kring Mollasjön.

Stärkt samarbete med aktörer som stöder den regionala näringslivsutvecklingen

Genom att i högre grad än tidigare dra nytta av de regionala (VGR) och delregionala (Sjuhärad) resurser och organisationer, som Herrljungas skattebetalare är med och betalar, stärks näringslivet och nyföretagandet ytterligare. Exempel på organisationer är: Connect, Almi, Nyföretagarcentrum, Espira, Coompanion etc. Samarbetet stärks dels genom att underlätta för dessa organisationer att vara verksamma i Herrljunga, dels genom att kräva att de är aktiva i Herrljunga och även redovisar hur stor del av sin tid de varit aktiva i vår kommun.

Hur kan kommunen åstadkomma detta?

Hur kan Herrljunga kommun åstadkomma de förbättringar och den positiva utveckling som vi önskar? När det handlar om att åstadkomma förändring finns det tre saker som alltid återkommer:

- **Formulera önskat läge.** Detta finns övergripande beskrivet i Utvecklingsplanen men behöver konkretiseras när det gäller näringslivsdelen.
- **Mäta förändring.** Det som mäts blir gjort brukar man säga. Det är bara genom att undersöka hur näringslivet i kommunen utvecklas som vi har chans att utvecklas vidare.
- **Tillföra kompetens.** När utvecklingen inte närmar sig de uppsatta målen måste något tillföras, ofta kompetens som ger de verktyg som behövs för att vända utvecklingen åt rätt håll.

Vilka områden skall och kan då kommunen fokusera på för att åstadkomma den önskade förändringen:

- Fortsatt och förstärkt arbete med den **kommunala utvecklingen**, bland annat dokumenterat i Utvecklingsplanen.
- Fortsatt och förstärkt arbete med uppföljning av **förbättringsarbetet**, t.ex. genom "Kommunens kvalitet i korthet".
- Fortsatt och förstärkt arbete med **kompetensutveckling**, t.ex. inom Lean-tänkande.
- Fortsatt och förstärkt arbete med **intern marknadsföring** av vision, mål och metoder, till såväl kommunens personal som dess innevånare.
- Fortsatt och förstärkt arbete med att **marknadsföra kommunen** och kommunens åtgärder till företagare och innevånare.
- Fortsatt och **förstärkt samarbete** med företag, företagarföreningar samt inte minst näringslivsbolaget Fokus Herrljunga AB.
- Aktiv satsning på att **locka tillbaka ungdomar** som vuxit upp i kommunen för att säkerställa den långsiktiga åldersfördelningen.

Bilaga: Om detta dokument

Kommunens uppdrag

Vårt uppdrag från innevånarna i kommunen är att upprätthålla hållbar tillväxt (sustainable growth) i tre dimensioner (ekonomiskt, ekologiskt och socialt) och därigenom bidra till försörjning och välbefinnande till fler innevånare än idag, utan att på sikt rycka undan grunden för framtida generationers försörjning.

Formellt beslut om att ta fram ett näringslivspolitiskt program

Kommunstyrelsen har 2010-05-10 i § 89 beslutat omdisponera pengar till upprättande av näringslivspolitiskt program.

Kommunstyrelsen har 2010-08-16 i § 113 beslutat att utse följande personer som styrgrupp för arbetet med näringslivspolitiskt program: Kurt Hårsmar, Birgitta Larsson och Jerker Nordlund.

Så har programmet arbetats fram

Styrgruppen (Kurt, Birgitta och Jerker) har träffats vid ett antal tillfällen för att dra upp riktlinjer för innehållet i detta program. Mellan träffarna har Per Florén, Fokus Herrljunga AB, dokumenterat och bearbetat styrgruppens förslag och önskemål. Resultatet är detta dokument.

Målgrupp

Först och främst är detta avsett att ligga till grund för politikerna i kommunfullmäktige som skall besluta om det näringslivspolitiska programmet och andra relaterade beslut. När det näringslivspolitiska programmet beslutats är det främst kommunens tjänstemän som är målgruppen, men det skal också vara tillgängligt för företagare och kommunens medborgare, och i viss mån även regionen.

Relationer

Detta dokument relaterar bland annat till:

- **Kommunala översiktplaner** t.ex. för utpekande av områden lämpliga för olika näringslivsaktiviteter.
- **Bostadsförsörjningsplanen** för arbetet med att skapa möjligheter till attraktivt boende.
- **Vindkraftsplanen** som pekar ut lämpliga områden för vindkraftverksamhet.
- **Detaljplaner** som berör näringslivet.
- Plan för information och marknadsföring (under arbete)

Bakgrund och historik

Näringslivet i Herrljunga har till stordel formats av naturens villkor och av läget mellan Göteborg och Skaraborg, och mellan Sjuhärad och Norra Älvsborg. Naturen präglas till stora delar av Sjuhäradsbygdens kärva och näringsfattiga jordmån och klimat. Boskapsskötsel och skogsbruk, samt näringar som bygger vidare på dessa, har länge dominerat näringslivet. Boskapen gav skinn, kött, mjölk etc. medan skogen gav träkol till smide och annan metall- och glasbearbetning samt råmaterial till olika slöjdalster, möbler, musikinstrument och annat fin-snickeri. Vårt geografiska läge har lett till en hel del transportföretag har vuxit fram som transporterar gods av olika slag. Den kärva naturen har förmodligen också fostrat företagsamma personer som själva finner sin försörjning. Herrljunga t.ex. ligger högt vad gäller andel företagare i befolkningen.

SWOT – näringslivet i Herrljunga

En grundläggande inventering av Herrljunga kommuns styrkor och svagheter finns redovisad i Utvecklingsplanen. Nedan redovisas kompletterande punkter med speciell bäring på näringslivet och näringslivsklimatet.

Styrka (Strength)

Några av de viktigaste **styrkorna**, ur näringslivsperspektiv, för Herrljunga kommun:

- Hög andel företagare i befolkningen
- Få företag försvann i den nyss genomlidna finanskrisen
- Ett allt starkare nätverk mellan företagare och mellan företagare och politiker/tjänstemän i kommunen
- Våra skolor från byskolor till gymnasium, inte minst det nära samarbetet mellan gymnasium och näringsliv
- Bra järnvägsförbindelser för persontransporter
- En tradition av självförsörjning och entreprenörskap
- Starka sociala nätverk där företagare känner varandra väl
- Så gott som alla företag som finns i Herrljunga har "skapats" här. Det finns därmed en starkt historisk koppling (även om ägandet idag inte alltid är lokalt).

Svaghet (Weakness)

Några av de viktigaste **svagheter**, ur näringslivsperspektiv, för Herrljunga kommun:

- Dåliga vägar både inom kommunen och mot omgivande kommuner
- Inte del av storstadsdynamiken (ännu) t.ex. i form av kraftigt ökande fastighetspriser

- Låg utbildningsnivå
- Hög ohälsnivå
- Dåliga möjligheter till godstransport på järnväg
- Flera av de butiker som finns i kommunen är på gränsen till för små för att vara lönsamma.
- Historiskt svag självbild bland både innevånare och företagare.

Möjlighet (Opportunity)

Några av de viktigaste **möjligheterna**, ur näringslivsperspektiv, för Herrljunga kommun:

- Utveckla tillgänglighet baserat på järnvägen för både gods och persontransport
- Dra nytta av våra goda järnvägsförbindelser genom olika typer av satsningar i och nära järnvägsstationerna
- Erbjud attraktivt boende för studenter, f.a. i Göteborg men även i Skövde, Borås etc. för att dels öka underlag för lokal konsumtion, dels öka chansen att ungdomar ser Herrljunga som en attraktiv kommun att etablera sig i
- Locka hit verksamheter av typen ” callcenters/shared service centers” som erbjuder jobb och drar nytta av våra goda pendlingsmöjligheter
- Starta ett centrum för metallhantverk, -konsthantverk, -konstnärskap

Hot (Threat)

Några av de viktigaste **hoten**, ur näringslivsperspektiv, för Herrljunga kommun:

- Att ett eller flera av våra tillverkande företag försvinner eller flyttar iväg
- Att vi missköter den kommunala verksamheten
- Att vi tappar för många i de verksamma åldrarna

Omvärldsanalys

En mer generell omvärldsanalys finns i Utvecklingsplanen. Här ges några exempel på omvärldsfaktorer som har stor påverkan på näringslivet i Herrljunga kommun:

- Internationaliseringen av näringslivet som innebär global konkurrens och ett ökat inslag av ”ansiktslöst ägande”.
- Tillverkningsindustrins ökade rörlighet, inte minst till Baltikum och Kina.
- Ökad pendling och allt större arbetsmarknadsregioner

- Allt mer ansträngd infrastruktur i våra storstäder, inte minst Göteborg
- Allt högre krav kompetens i näringslivet ställer ökade krav på utbildning
- Allt större andel av befolkningen bor i de allra största städerna

Möjliga mätetal

I Utvecklingsplanen och kommunens budget finns redan ett antal mått angivna varav flera har relevans för näringslivsarbetet. Nedan föreslås ett antal möjliga mätetal som skulle kunna användas för att följa upp näringslivspolitikens utvecklingen.

Statistik:

- Företagande, antal, andel, lönsamhet, ...
- Nyföretagande, antal,
- Nettoföretagande (antal + nyföretagande + inflyttande - utflyttande - avslutade)

Utvärderingar, rankningar etc.

- Svenskt näringsliv, kommunrankning
- UC och Företagarna
- ...

Exempel på mätetal som förekommer hos andra:

- Andel inköp/upphandlingar från företag inom kommunen
- Andel av kommunens verksamhet som är utlagd på entreprenad
- Handläggningstider
- Kommunala avgifter relativt andra kommuner
- Antal företagsbesök/träffar av/med politiker/tjänstemän
- Kundnöjdhet hos de företag som haft med kommunen att göra (SKL:s undersökning)